

KÆRUNEVNDIN HJÁ ARBEIÐSLOYSISSKIPANINI

BOKS 106 • 110 TÓRSHAVN • TLF. 31 63 13 • FAX 35 95 96

068595

06. MAJ 2013

Tordis Fagradal
Traðabrekka 3
100 Tórshavn

Tórshavn postur

06.05.2013

Tórshavn postur

06.05.2013

Tórshavn, tann 3. mai 2013

J.nr. 2013002

Avgerð

Í kæru tygara móti Arbeiðsloysisskipanini (ALS)

Kærunevndin hjá ALS viðgjørði á fundi tann 29. apríl 2013 kæru tygara um avgerð hjá ALS um ikki at ganga umsókn tygara um arbeiðsloysisstuðul á møti.

Kærunevndin samtykti at staðfesta avgerðina hjá ALS.

Av málinum framgongur, at tygum lótu ALS umsókn um arbeiðsloysisstuðul tann 11. februar 2013. Tygum upplýstu í umsóknini, at tygum vórðu uppsøgd vegna ov stóra arbeiðsbyrðu. Tygara seinasti arbeiðsdagur var tann 1. september 2012.

Tygum upplýstu eisini í umsóknini, at tygum ikki úttan heilsuligar avmarkingar kundi átaka tygum eitt og hvørt full dagsstarv, sum tygum hava fakligan førleika til, tí tygum eru sjónveik.

Eisini viðmerktu tygum í umsóknini, at orsakað av, at tygum eru sjónveik, klára tygum ikki skrivstovuarbeiði meir enn 2 – 3 tímar um dagin. Orsøkin til minkandi sjón er Bechdrev gikt. Tað ger, at tygum ikki kunnu átaka tygum hart fysiskt arbeiði.

ALS móttók eisini tann 11. februar 2013 læknávátan, dagfest 1. februar 2013, frá eygnalækna, harav m.a. framgekk, at telduarbeiði er trupult, av tí at sjónin viknar. Nú 0,1 – 0,15 við brillustyrki. Sum sjúkuorsøk er upplýst kroniskur lithinnubruni (eygnasjúka) síðan 1987.

Eygnalæknin upplýsti eisini, at tygum eru arbeiðsfør. Tygum eru ikki før fyri at arbeiða fulla tíð, men 4 tímar dagliga. Tygum kunnu einans arbeiða í vardum starvi. Læknávátanin er galdandi frá tann 1. januar 2013 og framyvir.

KÆRUNEVNDIN HJÁ ARBEIÐSLOYSISSKIPANINI

BOKS 106 • 110 TÓRSHAVN • TLF. 31 63 13 • FAX 35 95 96

ALS móttók tann 14. februar 2013, vátan frá arbeiðsgevaranum, dagfest 14. februar 2013, harav m.a. framgekk, at tygum vórðu uppsøgd, og at seinasti arbeiðsdagurin var tann 1. mars 2012.

Við brævi, dagfest 13. februar 2013, tók ALS avgerð um ikki at ganga umsóknini um arbeiðsloysisstuðul á mæti. Avgerðin var grundað á, at tað við læknavátan er staðfest, at tygum ikki eru før fyri at arbeiða fulla tíð.

KÆRAN

Tygum hava í kæru tygara, dagfest 18. februar 2013, millum annað víst á, tygum orsakað av giktasjúku hava arbeitt niðursetta tíð seinastu uml. 15 árin. Arbeiðið var fyri tað mesta at passa telefon, ymiskt lætt skrivstovuarbeiði, eitt sindur av bókhaldsarbeiði og at taka tygum av viðskiftafólki. Tygum fáa miðal fyrítíðarpensjón.

Eftir samanlegging av fleiri smáum feløgum á heilsuøkinum, varð brúk fyri einum starvsfólki, ið kundt áttaka sær meiri enn tygum kundu. Tygum vórðu tí noydd at gevast í starvi tygara tann 1. september 2012.

Tann 1. februar 2013 søktu tygum um arbeiðsloysisstuðul, men fingi noktandi svar m.a. við teirri grundgeving, at viðkomandi skal vera tøkur til eitt og hvørt fulltíðarstarv. Tað er møguligt at hava skerðar førleikar innan ávísa vinnu, um tað verður váttað av lækna, men alt annað enn tað, ið ein møgulig læknavátan ásetur, skal viðkomandi kunna átaka sær fulla tíð.

Tygum greiddu víðari frá, at maður tygara ringdi til ALS fyri at fáa eina útdýping av hesum. Maður tygara fekk tó bert at vita, at alt stendur í kunngerðini.

Tygum vísu víðari á, at í § 3, stk. 2 og § 4, stk. 2 í útgjaldskunngerðini er ásett, at tann, sum hevur rætt til fyrítíðarpensjón o.a. undantikið persónar við lægstu og miðal fyrítíðarpensjón, sum lúka treytirnar í § 4, er ikki tøkur á arbeiðsmarknaðinum. Arbeiðsleys kunnu fáa arbeiðsloysisstuðul uttan at vera arbeiðsfør, um avmarkingin av arbeiðsførleikanum verður staðfest við læknavátan, ið lýkur treytirnar, sum arbeiðsloysissskipanin ásetur.

Tygum spurdu, hvørjar hinar treytirnar eru, sum ALS krevur skulu lúkast. Tað dugdu tygum ikki at síggja í kunngerðini, og av tí sama dugdu tygum heldur ikki at síggja, at tygum ikki kundu fáa arbeiðsloysisstuðul eftir undantakinum í § 4, stk. 2 í útgjaldskunngerðini.

KÆRUUMMÆLI FRÁ ALS

ALS hevur í kærueummæli, dagfest 22. mars 2013, m.a. víst á, at tygum hava í umsóknini um arbeiðsloysisstuðul svarað, at tygum ikki uttan hellsuligar avmarkingar kunnu átaka tygum eitt og

KÆRUNEVNDIN HJÁ ARBEIÐSLOYSISSKIPANINI

BOKS 106 • 110 TÓRSHAVN • TLF. 31 63 13 • FAX 35 95 96

hvørt fult dagsstarv, sum tygum hava fakligan førleika til. Sum nærri frágreiðing skilva tygum, at tygum eru sjónveik. Tygum upplýstu eisini, at tygum fáa miðal fyritiðarpensjón. Í viðmerkingunum skriva tygum eisini, at tygum eru sjónveik og av teirri orsök ikki klára skrivstovuarbeiði meiri enn tveir til tríggjar tímar um dagin, at sjónin er minkandi orsakað av Bechdrev gikt, sum ger, at tygum ikki kunnu átaka tygum hart kropsligt arbeiði.

Eisini vísir ALS á, at eygnalæknin skrivar í læknávátanini, at tygum hava trupult við at gera telduarbeiði, at sjónin vinkar orsaka av kroniskum lthinnubruna, at tygum eru arbeiðsfør 4 tímar dagliga, og einans kunnu arbeiða í vardum starvi. Hendan støðan er galdandi frá 1. januar 2013 og framyvir.

ALS vísir eisini á, at § 14, stk. 1, nr. 1 og 2 í ALS-lógini ásetur, at ein persónur hevur rætt til arbeiðsloysisstuðul frá tí degi, at viðkomandi er arbeiðsleysur, er tøkur á arbeiðsmarknaðinum og arbeiðsførur til eitt og hvørt fulltíðarstarv og prógvar tað fyri ALS.

Í § 14, stk. 4 í ALS-lógini er givið landsstýrismanninum heimild til í kunngerð at áseta nærri reglur um, nær ein persónur er arbeiðsleysur, er tøkur, nær viðkomandi er arbeiðsførur o.l.

Hendan heimildin er nýtt í útgjaldskunngerðini til at áseta nærri reglur. M.a. er ásett í § 4, stk. 1 í útgjaldskunngerðini, at arbeiðsførur er tann, sum uttan avmarkingar kann átaka sær eitt og hvørt fulltíðarstarv, sum viðkomandi hevur fakligan førleika til, og at avgerðin um fakligan førleika verður tikin av ALS ella av tí arbeiðsgevara, sum gevur arbeiðstilboðið. Í stk. 2 er ásett, at arbeiðsleys kunnu fáa arbeiðsloysisstuðul uttan at vera arbeiðsfør sambært stk. 1, um so er, at avmarkingin í arbeiðsførleikanum verður staðfest við eini læknávátan, sum lýkur treytirnar, sum ALS ásetur.

Við ásetingini í § 3, stk. 2, nr. 4 í útgjaldskunngerðini um, at undantiknir eru persónar við lægstu og miðal fyritiðarpensjón, sum lúka treytirnar í § 4, skilst, at persónar, sum fáa lægstu ella miðal fyritiðarpensjón, skulu uttan avmarkingar kunnu átaka sær eitt og hvørt fulldagsstarv, sum viðkomandi hevur fakligan førleika til, og kunnu tó metast at vera arbeiðsførir, um so er, at viðkomandi kann arbeiða fulla tíð innan onkrar vinnur. Men í slíkum førum skal tað við læknávátan staðfestast, at viðkomandi skal vera undantikin ávísari vinnugrein orsakað av heilsulígum avmarkingum. Men viðkomandi skal kunna átaka sær annað arbeiði fulla tíð.

ALS vísir eisini á, at samanumtikið hevur ALS ikki gingið umsókn tygara á møti, tí tygum í mesta lagi kunnu arbeiða 4 tímar um dagin, og sostatt ikki kunnu átaka tygum nakað arbeiði fulla tíð, men einans arbeiða í vardum starvi. Avmarkingar í arbeiðsførleikanum kunnu bert vera innan ávísar vinnugreinar og ikki í mun til arbeiðstíðina.

KÆRUNEVNDIN HJÁ ARBEIÐSLOYSISSKIPANINI

BOKS 106 • 110 TÓRSHAVN • TLF. 31 63 13 • FAX 35 95 96

ALS metir, at avgerðin um, at tygum ikki hava rætt til arbeiðsloysisstuðul er røtt við heimild í § 14 í ALS-lógini og í §§ 1, 3 og 4 í útgjaldskunngerðini, tí tygum ikki eru at meta sum tøk og arbeiðsfør.

ÍSKOYTISVIÐMERKINGAR FRÁ KÆRARANUM

Tygum hava í teldubrævi, dagfest 2. apríl 2013, víst á, at tygum gjørdi tygum tann ómak at fara á heimasíðuna hjá Almannastovuni fyri at finna treytirnar fyri avlamisveiting. Har fingi tygum upplýst, at fyritiðarpensjón kann tillutast persóni millum 18 og 67 ár grundað á skert arbeiðsføri vegna avlamni. Tað má so merkja, at viðkomandi ikki kann arbeiða fulla tíð, og at manglandi inntøkan kann so supplerast við avlamisveiting.

Tygum vístu á, at her sást, at ein av treytunum er skerdur arbeiðsførleiki. Tað má so merkja, at viðkomandi ikki kann arbeiða fulla tíð, og at manglandi inntøkan kann so supplerast við avlamisveiting.

Tygum dugdu tí ikki at síggja, at ALS í § 4, stk. 2 í útgjaldskunngerðini sigur, at undantøk kunnu gerast, men viðkomandi skal arbeiða fulla tíð. Tað er ein andsøgn, sum tygum ikki siga tygum skilja, tí avlamisviðbótin verður ikki veitt, um tú kanst arbeiða fulla tíð.

AVGERÐIN HJÁ KÆRUNEVNDINI

§ 14, stk. 1, nr. 2 í ALS-lógini ásetur, at rætt til arbeiðsloysisstuðul hevur persónur frá tí degi, tá viðkomandi er tøkur á arbeiðsmarknaðinum og arbeiðsførur at átaka sær eitt og hvørt fulltíðarstarv.

§ 14, stk. 4 í ALS-lógini gevur landsstýrismanninum heimild til við kunngerð at áseta nærri reglur um, nær ein persónur er arbeiðsførur o.l.

Av viðmerkingunum til hesa lógargrein er ásett, at tað hevur, síðan skipanin varð stovnað, verið ein grundleggjandi fatan og treyt, at skipanin skuldi ikki vera ein parttíðarskipan. ALS hevur eisini tulkað lógina soleiðis, at tað ikki ber til at vera parttíðararbeiðsførur og heldur ikki parttíðararbeiðsleysur. Fyri at eingin ivi skal verða um hetta, er skotið upp, at rætturin til arbeiðsloysisstuðul er treytaður av, at viðkomandi er bæði arbeiðsførur til eitt hvørt full dagsstarv og er arbeiðstøkur at átaka sær eitt hvørt fulltíðarstarv.

Við heimild í § 14, stk. 4 í ALS-lógini hevur landsstýrismaðurin ásett í § 4, stk. 1 í útgjaldskunngerðini, at arbeiðsførur er tann, sum uttan avmarking kann átaka sær eitt og hvørt

KÆRUNEVNDIN HJÁ ARBEIÐSLOYSISSKIPANINI

BOKS 106 • 110 TÓRSHAVN • TLF. 31 63 13 • FAX 35 95 96

fulltíðarstarv, sum viðkomandi hevur fakligan førleika til. Avgerð um fakligan førleika verður tikin av Arbeiðsloysisskipanini ella av tí arbeiðsgevara, sum gevur arbeiðstilboðið.

Í § 4, stk. 2 í útgjaldskunngerðini er tó ásett, at arbeiðsleys kunnu fáa arbeiðsloysisstuðul uttan at vera arbeiðsfør sambært stk. 1, um avmarkingin í arbeiðsførleikanum verður staðfest við læknaváttan, ið lýkur treytirnar, sum ALS setir.

Kærunevndin kann viðmerkja, at útgangspunktið í lógini er greitt og stuðla viðmerkingarnar eisini tíðiliga upp undir kravið um, at ein skal verða bæði arbeiðstøkur og arbeiðsførur at átaka sær eitt hvørt fulltíðarstarv, fyri at fáa arbeiðsloysisstuðul.

Kærunevndin er tó samd í, at ásetingin í § 4, stk. 2 í útgjaldskunngerðini er ógreið, hóast tað tó ikki setir klára útgangspunktið í lógini til síðis.

Av læknaváttanini, dagfest 1. februar 2013, framgongur m.a., at tygum eru arbeiðsfør, men at tygum ikki eru før fyri at arbeiða fulla tíð. Dagliga arbeiðstíðin er eftir læknaváttan avmarkað til 4 tímar, umframt at tað av læknaváttanini framgongur, at tygum einans kunnu arbeiða í vørdum starvi.

Tygum lúka sostatt ikki ásetingarnar í § 14, stk. 1, nr. 2 í ALS-lógini og § 4, stk. 1 í útgjaldskunngerðini. Við hesum grundgevingum samtykti Kærunevndini at staðfesta avgerðina hjá ALS. Tað broytir sum sagt ikki avgerðina, at § 4, stk. 2 í útgjaldskunngerðini er ógreið.

Ein møgulig andsøgn millum ALS-lógina og almannalóggávuna er ein politiskur spurningur, sum kærunevndin fyri ALS ikki tekur støðu til.

Hendan avgerð kærunevndarinnar er endalig og kann sambært § 26, stk. 1 í ALS-lógini ikki kærast víðari til hægri fyrisitingarlígan myndugleika.

Avrit av hesum skrivi er í dag sent ALS.

Vinarliga

Kærunevndin hjá Arbeiðsloysisskipanini

Kristina Samuelson, formaður

Djóni Thomassen, sek.